QUATRE BIBLIOTEQUES
SOM ARCHITECTS

Autor: Daniel Gil Solés
Octubre de 2007

Recull de quatre articles publicats al blog **[bauen_Blog]** entre novembre i desembre de 2006, sobre biblioteques construïdes per l'equip d'arquitectes SOM Architects: les biblioteques Beinecke, Lyndon Baines Johnson, Joseph Regenstein i Louis Jefferson.

LA BIBLIOTECA BEINECKE

26 de novembre de 2006
http://bauenblog.info/2006/11/26/la-biblioteca-beinecke/

Iniciem un sèrie dedicada a l'equip d'arquitectes SOM (Skidmore, Owings & Merrill). Construïda entre 1960 i 1963, la Biblioteca Beinecke de llibres rars i manuscrits, a la Yale University, conserva una de les col·leccions més importants del món en la seva classe, i té capacitat per a 820.000 volums. Entre els seus tresors, hi podem trobar un exemplar de la primera Bíblia de Gutenberg o el Manuscrit Voynich.

http://es.wikipedia.org/wiki/Imagen:Yale_Beinecke_Library.JPG [Consulta: 25 de novembre de 2006]

Pel que fa a l'edifici, aquest s'ha concebut pensant en la tipologia de materials que ha d'acollir: els llibres rars i els manuscrits són materials fràgils i que no han de rebre un excés de llum solar ni estar exposat a ambients massa secs ni humits. Així, la biblioteca es configura a partir de una planta baixa, i dues plantes de soterrani, que permeten mantenir les condicions òptimes de conservació d'uns materials tan delicats. Les dues plantes de soterrani acullen el gruix del fons, uns 600.000 volums, funcionen com a dipòsit tot i que també acullen les sales de treball del personal així com una sala de lectura. A la planta baixa, hi podem trobar la resta del fons, uns 180.000 volums, i una gran sala d'exposicions. L'element més significatiu d'aquesta planta baixa, i potser de tota la biblioteca, **és la forma amb què es va recobrir tota la façana**: amb marbre blanc de Vermont, element translúcid que permet que la llum es filtri, no incideixi directament a l'interior de la biblioteca, i que es creïi un ambient òptim i apropiat també per als llibres d'aquesta planta baixa. A més dels elements arquitectònics, en la concepció de la biblioteca també s'ha tingut en compte la seva climatització i acondicionament, diferent segons si es tracta de les plantes de soterrani o de la planta baixa.

La concepció i el disseny d'edificis de biblioteques s'han d'adaptar també el contingut que han d'acollir i emmagatzemar. A ningú se li acudiria fer una biblioteca pública qualsevol en plantes soterrades, i només amb llum artificial. I a ningú se li acudiria tampoc exposar llibres antics o manuscrits a una gran radiació solar, i que patissin una ràpida degradació. Cada necessitat, cada ús, requereix unes solucions arquitectòniques apropiades, que cal tenir sempre ben presents.

LA BIBLIOTECA LYNDON BAINES JOHNSON

2 de desembre de 2006
http://bauenblog.info/2006/12/02/la-biblioteca-lyndon-baines-johnson/

La segona entrega de la sèrie sobre els SOM Architects, iniciada amb la Biblioteca Beinecke, està dedicada a la Biblioteca Lyndon Baines Johnson, ubicada a la Universitat de Texas, a Austin. La biblioteca té 57.000m2, i acull tota la documentació i els materials acumulats durant la presidència del Lyndon B. Johnson; aproximadament, uns 40 milions de pàgines.

Arquitectònicament, la biblioteca destaca per la seva contundència, i per les seves set plantes d'alçada en forma de cub, coronades per una planta de coberta en forma de voladís perimetral que sobresurt de les altres cinc plantes inferiors; i per l'accés a la biblioteca, que es fa mitjançant un pòdium elevat del nivell de terra. Pel que fa a la distribució, a la planta de nivell (que s'hi accedeix pel pòdium) hi trobem una sala d'exposicions en què s'hi descriu la vida d'aquest president dels Estats Units. Al nivell superior, hi ha pròpiament tota la biblioteca, en tota la superfície de la planta. Ocupant només la part sud de la planta de la biblioteca, trobem després 5 plantes més de dipòsit d'arxiu de tota la documentació presidencial. Aquestes cinc plantes es poden visualitzar des de la planta de la biblioteca, ja que estan tancades amb vidre.

http://www.lbjlib.utexas.edu/johnson/Press.hom/pub_pages/images/D10280-11_300.jpg [Consulta: 26 de novembre de 2006]

Finalment, personalment trobo interessant que els usos principals de tot l'edifici s'han desplaçat a la coberta, ja que s'inclouen sales de treball, investigació i recerca, les oficines del personal, una biblioteca de referència,... i curiosament, també acull una suite que Johnson va ocupar durant la seva jubilació.
Només un apunt més: ja en aquesta segona biblioteca dels SOM, he trobat un aspecte que ja s'ha repetit: l'habilitació d'un espai específic per a exposicions, un espai gran i adient, i ubicat en un lloc preponderant de la biblioteca i separat dels fons: es troben just a l'entrada, a la planta baixa, etc... No, no s'han d'aprofitar ni passadissos ni zones mortes. Les exposicions són una de les funcions més de la biblioteca, una funció importantíssima de difusió del material de la biblioteca, d'aproximació als seus fons. Als EUA sembla que ho tenen molt clar.

LA BIBLIOTECA JOSEPH REGENSTEIN

16 de desembre de 2006
http://bauenblog.info/2006/12/16/la-biblioteca-joseph-regenstein/

La tercera entrega de la sèrie dedicada a les biblioteques de l'equip d'arquitectes SOM Architects està dedicada a la Biblioteca Joseph Regenstein (1968-1970), a la Universitat de Chicago, a Illinois. D'estil brutalista, cal remarcar-ne l'ús de les divisions horitzonals i verticals, segons temàtiques i estudis en el primer cas, i segons usos i funcions en el segon.

http://www.lib.uchicago.edu/e/reg/reg.jpg [Consulta: 6 de desembre de 2006]. La biblioteca té uns 53.670 m2, i té capacitat per a 4,4 milions de volums.

El projecte destaca per la necessitat de reunir sempre en una mateixa planta (divisió horitzontal) els estudis de cada facultat, els llibres, els lectors i usuaris i el personal de la biblioteca en una mateixa planta. Això obligà a que la biblioteca tingués tantes plantes com estudis als quals la biblioteca donava suport. En total, la biblioteca té planta baixa, 4 plantes en alçada, més dues plantes en soterrani. Set plantes dedicades als set estudis als quals serveix la biblioteca.

Si la biblioteca impressiona per la seva divisió en horitzontal, també ho fa en sentit vertical, ja que l'edifici està clarament definit per tres parts: a la zona oest es localitzen les zones d'emmagatzematge de llibres; a la zona central, hi ha les sales de lectura; i la zona est, els estudis de cada facultat. Aquesta divisió, que dóna caràcter a la biblioteca, també té un reflex en la façana: a les zones est i oest, la façana disposa de poques obertures, i per tant, es restringeix l'entrada de llum; a la zona central, on la necessitat d'il·luminació és més gran ja que hi ha les sales de lectura, les obertures de la façana són més grans i de vidre, per capturar com més llum millor.

LA BIBLIOTECA LOUIS JEFFERSON

24 de desembre de 2006
http://bauenblog.info/2006/12/24/la-biblioteca-louis-jefferson/

Acabem la sèrie dedicada a les biblioteques de SOM Architects amb la descripció de la Biblioteca Louis Jefferson (1968) del Wells College, a la ciutat d'Aurora, a l'estat de Nova York.

De 5.100m2 i amb capacitat per a uns 250.000 volums, aquesta biblioteca està organitzada, en tres nivells diferents, a partir de la repetició d'una unitat mínima, un quadrat de 12,80m a cada costat. Hi ha 4 unitats centrals que formen el nucli de la biblioteca, i altres 5 quadrats disposats aleatòriament per tot el perimetre, zones perimetrals que serveixen de fuga, d'escapatòria de la part central. Seguint la teoria de conjunts, la unió d'aquestes 9 unitats mínimes conforma tota la biblioteca.

http://www.wells.edu/library/images/library.gif [Consulta: 8 de desembre de 2006]

Però el que més m'ha impressionat de la biblioteca és la seva coberta, feta de fusta de cedre, sustentada en part per grups principals de 8 pilars ubicats al centre de les 9 unitats mínimes abans esmentades. La distribució d'aquests pilars m'ha recordat les formes naturals que adoptava Gaudí, en forma d'arbre.

BIBLIOGRAFIA

"Biblioteca Beinecke per l'università di Yale: New Haven, CT, 1960-63". En: Adams, Nicholas. *Skidmore, Owings & Merrill: SOM dal 1936*. Milano: Electa, 2006. ISBN 88-3703-183-1, p. 184-193.

La arquitectura de Skidmore, Owings & Merrill, 1950-1973. Barcelona: Gustavo Gili, 1975. ISBN 84-252-0838-6

WEBS

"Beinecke Rare Book and Manuscript: about de library building" [Consulta: 25 de novembre de 206]

"Biblioteca Beinecke de libros raros y manuscritos". En: *Wikipedia en español* [Consulta: 25 de novembre de 2006]

"Lyndon Baines Johson LIbrary and Museum". En: *Answers.com* [Consulta: 26 de novembre de 2006]

"Regenstein Library" [Consulta: 6 de desembre de 2006]

"The Joseph Regenstein Library Building" [Consulta: 6 de desembre de 2006]

"Wells College Virtual Tour" [Consulta: 8 de desembre de 2006]